

מדריגה תמידית, שהאירה אצלו תמיד דרגת פני (פנימיות) האדון הוי'. ובהכרח איפה לומר, שקבלת פני שכינה שלו היתה באופן נעלה לגמרי.

ובהשוואה למדריגה הנעלית של קבלת פני שכינה אצל ר' שמעון - וכפי מדרגתו שלו, כך מדר את הנהגת העולם¹⁰ - לא היתה הכנסת אורחים גדולה אלא שוה לקבלת פני שכינה שלו. אבל אלו שלא הגיעו לדרגה הנעלית של רשב"י, אצלם הכנסת אורחים גדולה מקבלת פני שכינה.

ועוד: מבואר בלקוטי תורה¹¹, שמצד מעלת נשמת רשב"י¹²³⁴⁵⁶⁷ היה מסוגל בעבודתו הרוחנית להמשיך אותן המשכות שעל ידי אחרים נמשכות רק באמצעות קיום מצות בגשמיות. ראייה לכך משלש עשרה שנה ששהה רשב"י במערה - שם לא היתה לו אפשרות לקיים אכילת מצה, קידוש על יין, אתרוג וסוכה וכיו"ב, (שהרי מפני סכנת נפשות היה אסור לו לצאת מהמערה) - שאז המשיך ההמשכות של כל המצוות על ידי יחודים עליונים ועליות (אף שבמערה היה אנוס, ו"אונס רחמנא פטרי"¹², התורה פטרתו מלקיים אותן מצוות - הרי קשה לומר שלמעלה סובבו הדברים כך שלרשב"י יחסרו המשכות מסויימות) וכיון שרשב"י פעל בעבודתו הרוחנית את מה שאחרים השיגו על ידי מצוות גשמיות, היתה זו נחשבת אצלו כגשמיות של המצוות אצל אחרים. וכפי שאומר הירושלמי¹³ בפשיטות: ולא מודי רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב - אבל כאשר קיים המצוות בפועל בבחינה גשמית, ובכללן מצות הכנסת אורחים, היו אלו בדרגה גבוהה בהרבה משל אחרים.

(ועל דרך ההלכה ש"לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו"¹⁴, שיש פוסקים שסוברים¹⁵, שבאם

הלאו נכלל בהסוג "שאיין בו מעשה" הרי גם באופן שעבירת הלאו הוא על ידי מעשה, אין מגיע על כך מלקות, שהמעשה אינו קובע בלאו כזה שבעיקרו הוא "לאו שאין בו מעשה").

וכיון שרשב"י קיים מצוות "הכנסת אורחים" באופן נעלה כזה שהמעשה הגשמי של המצוה אינו קובע כל כך, משום שבעיקר קיים אותה על ידי עבודה רוחנית, - הרי אין בחינתה הרוחניות של מצוות הכנסת אורחים גדולה מ"קבלת פני שכינה", ומכל שכן שאינה גדולה מ"קבלת פני שכינה" נעלית כמו שהיתה אצל רשב"י. ולכן אמר רשב"י ש"הכנסת אורחים" דומה ל"קבלת פני שכינה". אבל התורה הרי על "הרוב תדבר", ורוב בני אדם אינם בדרגתו של רשב"י, שהרי בני עליה - הן מועטין⁷, לכן - פסקה תורה, ש"גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה".

וזו היתה כוונת הרמב"ם כשהביא את מקור ההלכה "גדולה הכנסת אורחים וכו'" מהפסוק, שבכך נוסף ביאור בההלכה: ללא ציון מקור ההלכה היה אפשר לפרש שר' שמעון בתקוני זוהר חולק על ההלכה - אף שבכל מקום שיש מחלוקת בין תלמוד בבלי לזוהר, הלכה כבבלי, מ"מ הרי, אלו ואלו דברי אלוקים חיים¹⁶ והיה מקום גם לדעת הזוהר בכל (מצב של) אדם - לכן מביא הרמב"ם מקור מפסוק מפורש, לומר שבזה אין מחלוקת ודעת רשב"י היא, כאמור לעיל, לפי מדריגתו שלו ואינה סותרת לפסק הגמרא.

ואין לתמוה על הרמב"ם שבא לשלול ענין המבואר בזוהר, כי ידוע¹⁷ שהרמב"ם הי' מקובל וענינים רבים בספריו מקורם בזוהר, קבלה וכו'¹⁸.

למ"ד כלל י"ב וכלל י"ד

16) עירובין יג, ב

17) ראה ספר השיחות הישיות ע' 41 הערה 27*

18) בכמה סי' כבר דנו בזה. ראה רשימות הצ"צ על מו"נ (בסו"ס החקירה). כסף משנה להלי' מזוזה (פ"ה הי"ד).

מגדול עוז להלי' תשובה (פ"ה הי"ה). סי' בן יוחאי שער ו' מענה קל. הרמב"ם והזוהר (להרב מרגלית). וראה צפנת פענח על הרמב"ם להלי' ע"ז (פ"ה הי"ז): פחות מדי הטעם משום דמבואר בסי' קבלה דיש לפאה דא"ק די שערות ע"י בסי' מפתח העולמות ע"ש.

9) ח"יב ל"ח, א. - ראה כעין זה גם בנגלה דאורייתא, בירושלמי ביכורים פ"ג ה"ג: והוי' בהיכל קדשו דא ר' יצחק ברי' לעזר בכנישתא מדרשא דקיסרין. וראה בחיי פ' תשא לג, ז.

10) ראה ברכות לה, ב

11) פ' שמעוני ד"ה לויתן

12) בבא קמא כח, ב. ושי"נ

13) שבת פ"א סוף ה"ב

14) שביעית ג, ב. ושי"נ

15) ראה מל"מ פ"ד מהלי' מלוה היו ובשד"ח מערכת

על פי זה גם מובן לשון הרמב"ם: "והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה", שבוה מסביר מדוע אין בהלכה בבבלי סתירה לרעת ר' שמעון בתיקוני זוהר:

הכח שיש לנו לקיים את המצוות שנצטוונו מסיני, הוא משום ש"מעשה אבות סימן לבנים"¹⁹. גם במצות הכנסת אורחים: לגבי כלל ישראל היותה של הכנסת אורחים גדולה מקבלת פני שכינה, באה מנתינת כח של אברהם אבינו, על ידי ה"חק שחקקו" במצות הכנסת אורחים - "מעשה אבות" - באופן שתהא שייכת לכל אדם.

זהו גם דיוק לשון הרמב"ם "ודרך החסד שנהג בה": שעבודת אברהם אבינו היתה בקו החסד (שלכן ביקש אפילו על ישמעאל: "לו ישמעאל יחי לפניך"), ומשום זה קבע את הכנסת אורחים שלו באופן שתהא שייכת לכל אדם, גם לאלו שהם במדרגה נחותה ביותר, ובכך הנחיל לנו כח לקיום מצות הכנסת אורחים, שתהיה "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה".

זוהי כוונת הרמב"ם בלשונו "והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה" - לולא עבודת אברהם אבינו לא היה לנו הכח לקיים מצות הכנסת אורחים בגשמיות, וממילא לא היה לנו הענין של הכנסת אורחים באופן שתהא גדולה מהקבלת פני שכינה. אלא שאברהם אבינו על ידי עבודתו הוריש לנו, חקק והנהיג בכל אדם דרך החסד שלו, תחילת כל המידות ומן המדות בא הדבר לידי פועל ממש - שזה כל האדם.

(משיחת ליל ערב ראש השנה, כ"ט אלול, תשכ"ב)
אח"ח 1234567

כ"ק מו"ח אדמו"ר היה אומר²⁰, שמפרשת השבוע יש ללמוד הוראה בחיים. ומובן שכן הוא: שהרי יש לנו א-ל נצחי, והוא נתן לנו תורה נצחית, שעל ידה - על ידי לימוד התורה בתמידות ולימוד ממנה הוראה בחיים - אנו עם חי לנצח ובאפשרותנו לסבול ולעמוד בפני כל הקשיים.
בפרשתנו מסופר על היהודי הראשון שהיה בעולם.

הוא היה אחד ויחיד בשעה שכל העולם היה נגדו²¹, עד שנכחו כולם לדעת שהקב"ה עמו ותומך בו בכל אשר יעשה. אז כרת מלך פלשתים עמו ברית, ואברהם היה יכול לגור בשלוה בארץ פלשתים. בעת שאברהם התגורר בארץ פלשתים מסופר בפרשתנו: "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם הוי' א - ל עולם" שפרסם שם אלוקות ואמונה; "ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים", - ולאחר מכן בא סיפור העקירה.

וצריך להבין: מה לומדים אנו מזה שאברהם נטע שם אשל? התורה הרי מתארת גדולתו של אברהם אבינו, שבהיותו יהודי יחיד פרסם בכל מקום את האמונה בה' אחד, ומה מוסיף בענין זה סיפור נטיעת האשל? גם מה שייכות יש בין "ויטע אשל" לפרשת העקירה הבאה מיד לאחר מכן?

פירוש "אשל" לפי פשוטו הוא - אילן מרובה בענפים. בהיותו בארץ המדבר, מקום בו חוס השמש לווהט, נטע שם אילן כדי להגן עליו מהשמש. ^{מזרחי}בגמרא²³ נאמר, ש"אשל" אינו עץ בודד, אלא אברהם נטע גן שלם של עצי-פרי, במטרה שהאורחים העוברים ושבים יהנו מהפירות. דעה נוספת: "אשל" פירושו "פונדק" - אכסניא, אברהם אבינו נתן לאורחים לא רק פירות, אלא אכילה ושתייה, בשר ויין וכו' ומשכב²⁴. עד שאברהם - כמסופר במדרש²⁵ - העמיד אצלו בבית סנהדרין עבור האורחים כדי לפתור את השאלות העשויות להתעורר אצל האורחים.

התורה מספרת כאן על אופן הכנסת אורחים של אברהם אבינו: הוא לא הסתפק בנתינת לחם, מלח ומים לאורחים, ואף שיש בהם כדי להשביע; אברהם אבינו לא הסתפק בנתינת ההכרח, כי אם נתן להם דברים המענגים: פירות, יין, כל מיני מגדים, ומשכב, ואפילו סנהדרין להשיב לשאלותיהם, ונתן להם כל זה על אף שהיו לגבינו אנשים זרים. מזה צריך ללמוד כל אחד מישראל: הרי אצל

(21) ב"ר מב, ח. וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א.

(22) סוטה י, סע"א

(23) סוטה שם ובפרש"י

(24) מדרש הובא בחבחי וירא (כא, לג)

(25) ב"ר פנ"ד, ו

(19) ראה לעיל ע' 11 הערה 6

(20) ראה קונטרס ביקור שיקאגא ע' 7, ולעיל עמ' 5 הערה

2.